

Tuletõrje Teated

Üleriiklise
Tuletõrjeliidu
väljaanne.

Üleriiklise Tuletõrjeliidu väljaandel on ilmunud ja saadaval
Liidu laos Tallinnas, Pikk tän. nr. 43.

Tuletõrjuja käsiraamat

Koostanud A. Pirker.

415 lhk. Hind 125 sent, postiga 140 ja
lunamaksuga 160 senti.

Tuleõnnetuste põhjused ja nende ärahooldmine.

Suurel arvul tellides 5 senti eks.

Käsipritse

mitmesuguses suuruses on liidu
laos saada hinnaga:
400.—, 500.— ja 600.— tükk.

Väike jõuprits.

sõiduseisukorras.

TM

veeandmine minutis 450/600 ltr.
mootor . . . . . 8 h.-j.
veejoa ulatus . . . . . 40 mtr.
veejoa kõrgus . . . . . 25 „
kaal . . . . . 7 puuda

EESTI OLUDELE
KÕIGE KOHASEM!

Tulekustutus-
riistade tehas

O-ü. MEYER-HAGEN

Hagen i. W.,
Saksamaal.

Korrespondent Eestis: E. LUKASCHEVICZ, Tallinnas

Toompuiestee 17-a, krt. 12. Kõnetraat 16-53.

Auto-, mootor- ja käsipritsid, auto- ja teised redelid ning kõik muud tule-
kustutusriistad ja tarbeasjad.

HINNAKIRJAD JA TEHNILINE NÕUANNE MAKSUTA.

TULETÕRJE TEATED

Kuukiri.

Toimetus ja talitus Tallinnas, Pikk t. nr. 43.
Tel. 579. Äritunnid k. 1/29 h. — k. 4 p. l.

Address igasugustele saadetistele: Tallinna,
Pikk t. 43, Kuukiri „Tuletõrje Teated“.

Tellimishind: aastatellijaiile, kes tellimishinna
ette tasuvad 1 kr., teistele 1 kr. 20 senti.

Vastutav toimetaja A. Pirker.

Väljaandja: Üleriikline Tuletõrjeliit.

Kuulutuste hind (krooni).

	1 lhk.	1/2 lhk.	1/4 lhk.	1/8 lhk.
Kaane väliskülg ja teksti keskel	45	23	12	6
Kaane sisekülgedel	37	19	10	5
Teksti järele	30	15	8	4

Hinnaalandus kuulutuse ilmumisel järjest 3—5 korda 5%
6—11 korda 15%, ja 12 korda 25%.

Nr. 4 (51).

APRILL 1929.

7. aastakäik.

Sisust: Rohkem huvi tule vastu võitlemisele. — Vabaharjutused tuletõrjele. — Tegurid tuleohu vähendamiseks. — Kas kummitud või kummimata voolikud. — Tulekahjud Eestis 1928 a. — Öisu vabat. tuletõrje 25 a. — Tulekahjust teatreis läinud sajan-deil. — Suitsu- ja gaasimaskid tuletõrjes. — Märkeid meie tuletõrjest. — Hoosus-märkide saajaid. — Kroonika kodu- ja välismaalt. — Pildid.

Rohkem huvi tule vastu võitlemisele.

Tuleõnnetuste ajalugu ulatab kau-gesse minevikku ja sama vana on tule vastu võitlemise abinõude otsimine. Sest tule läbi sünnitatud kahjud on alati olnud suured.

On andmeid, et kindlustatud varan-duste hävimine tules tsiviliseeritud maailmas aastas ulatab keskmiselt 40 kuni 50 miljoni naelsterlingi peale (72—91 miljardit senti). Seepärast on üllatav, et vaatamata sellele hiiglakahjule, mida iga aasta saadakse, nii vähe tähele-panu pööratakse tulekaitse tähtsusele ja tuletõrjete põhjuste kõrvaldamisele.

On uuritud tulekahjude tekkimise võimataks tegemist, aga see on osutu-nud teostamatuks, seepärast peab kat-suma vähemasti piirata tuleõnnetusi.

Rahva huvi tulekaitse vastu on nõrk. On palju neid, kes arvavad, et kui varandus on kindlustatud, siis tulekahju ei tähenda kaotust, kuna kindlustus-seltsid saadud kahju tasuvad. Tõsi, varanduse omanikud kahju ei saa, aga rahvamajandusele ja kaubandusele on see suur kaotus. Harilikult tulekahju ja mahapõlenu uuesti ülesehitamise vahel kulub aega, mis näiteks tehaste põle-mise juures kutsus esile tööliste tööta-olekut ja saaduste valmistamise seisa-kut.

Seepärast on hädasti tarvilik hoolit-seda abinõude leidmise eest tuleõnne-tustest hoidmiseks.

Paljud panevad kõik lootused koha-liku tuletõrje peale. See on ju väga hea, kui tuletõrje seisab oma ülesannete kõrgusel. Aga siiski sellest on vähe, kui ainult rippuv olla tuletõrjest, vaid peab käepärast olema abinõusid, et tuld hoida ohjes, kuni suudetakse tule-tõrjujad kutsuda appi.

Tuleõnnetuste esimese-abi vahendid tänapäeval ei tohiks küll tarvitada erilist soovitusi, siiski tegelik elu näitab, et see on tarvilik.

Käsi-tulekustutusabinõudest on nime-tada peamiselt kolm: hüdropuldid, kee-milised segud ja ämbrid.

Hüdropuldid ja ämbrid on võrdle-misi head abinõud. Hüdropultide tar-vitamisel saab läbi vähese inimjõuga, kuna ämbrite tarvitamine siiski enam kulukas ja aegaviitev on (peab roh-kesti ämbreid olema). Kuid ka ämbrid suudavad osavates kätes palju korda saata. Siiski on ka siin halbu külgi. Harilikult ämbrid on tarvitatavad mit-meteks ülesanneteks ja siis, kui juhtub tuleõnnetus, tavaliselt ämbrid on tühjad. Nendes veehoidmine on suureks hoo-leks ja mureks, sest ämbrid roosteta-

vad ja hakkavad yett läbi laskma ning nõuavad parandamist; nende seisukoht on alaliseks mustuse kogujaks, kus tekkivad haigusidud.

Kuid veeämbrite tarvitamine nõuab ka suurt harjumust, et kustutamisel saavutada tagajärgi.

Keemilistest käsi-kustutusabinõudest on nüüd saadaval küllalt niisuguseid, mis hästi tugevasti mõjuvad ja palju kergemini naiste käes käsitatavad on, kui ämbrid. See asjaolu on eriti tähtis, sest paljudes tehastes ja ettevõtetes töötavad peamiselt naisterahvad, kes siis tuleõnnetuste puhul võivad olla kustutamisel abiks.

Keemilised esimese-abi vahendid on tegelikult häid tulemusi annud ja suuri tuleõnnetusi ära hoidnud, kui nad on tarvitusele võetud kohe tule puhkemise järele.

Keemilisi tulekustutusvahendeid võib jagada kolme peatüüpi: sooda- ja hape-tüüp, vahutüüp ja süsinik-tetrakloriiditüüp.

Esimese juures tekib sooda ja happe ühinemisel gaas, mis surub välja ja pritsib kaugele kogu nõu sisu, nii et võimalik on seda eemalt juhtida tulle.

Teise tüüpi juures tekib tarvitamisel sooda ja happe ühinemisel vedeliku peale ühe vaht, mis ligi kümnekordseks kasvab vedelikkude mahust. Seda tarvitatakse peamiselt õlide süttimisel tekkinud tule kustutamisel.

Süsinik-tetrakloriidist kustutajast peab vahendit kas välja pumpama või see on gaasipatrüni abil kättesaadav. Sellel keemilisel ainel on erilisi paremusi, ta ei lähe rikki külma käes ja on vaba hapetest, soodadest ja lehelistest. Ka ei ole ta elektrit edasi juhtiv, mis tähtis seal, kus tules elektri juhed.

Kustutusvahendeid hoones peab asetama kättesaadavatesse kohtadesse, näiteks väljakäikude ja treppide peale. Kuid ka hoone keskel olgu neid, eriti seal, kust oodata võiks tule hakatust. Kustutusvahendeile juurepääs olgu takistusteta.

Keemilised tulekustutusabinõud harilikult seisavad kõlbulikud aastaid, s. o. kui kaht esimest tüüpi hoitakse äärmise külma ja kuumuse eest. Kuid väga tarvilik on aeg-ajalt siiski kontrollida, kas kõik on tarvitamiseks korras, ja metallist nõud roostetamise korral puhastada.

Kuigi keemiliste kustutusabinõude tarvitamine tulesüttimise puhul ei nõua suuri teadmisi, on ometi suurem osa teadmatud ja harjumatud nende käsitamises. Seda ei tohiks aga olla ja seepärast peaks tehastes ja ettevõtetes kui ka elumajades korraldatama tege-lastele ja teatud töölistele või majaela-nikkudele võimalusi harjutamiseks, sest tulepuhkemisel oleks liig hilja hakata uurima ja katseid tegema, kuidas nende kustutusabinõudega ümber käia.

Hoolsusmärke määratud.

Liidu juhatus otsustas sellekohaste ettepanekute põhjal järgmiselt hoolsusmärke anda:

Kõrgem hoolsusmärk:

Jõhvi vabatahtliku tuletõrje ühingu juhatase liikmele Aleksander Danilevskile 35 aastase teenistuse puhul juhtivatel kohtadel ja Paide vabatahtliku tuletõrje ühingu asutajale ja auliikmele ning ühinguendisele kauaaegsele esimehele August Stamm'ile tema 50 aastase teenistuse puhul.

Paide vab. tulet. üh.: August Viikvaldt ja Magnus Fuks — I j. hoolsusmärk; Jakob Tuuling ja August Laas — II j. hoolsusmärk; August Eichfeldt — III j. hoolsusmärk; Eduard Reinmann, Gustav Naule, Aleksander Tibo, Heinrich Korn ja Aleksander Lusti — kuld-

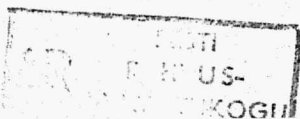
medal; Robert Feld, Eduard Tael, Karl Tahves, Adu Kandelin, Johannes Lööser, Hans Linnabet, Artur Hermanson, Johannes Tikva ja Eduard Luste — hõbemedal.

Laiuse vab. tulet. üh.: Mart Tooming — I j. hoolsusmärk; Eduard Arro — II j. hoolsusmärk; Otto Stamm ja Jaan Jõuram — kuldmedal; Elmar Rehema, Johannes Kirjutaja, Aleksander Joonas ja August Stamm — hõbemedal.

Kilingi-Nõmme vab. tutet. üh.: Juhan Vandel — II j. hoolsusmärk; Juhan Martinson, Hans Sepp, Jaak Vuht ja Villem Tamm — III j. hoolsusmärk; Karl Voll ja Johannes Kopp — hõbemedal.

Pilistvere vab. tulet. üh.: Tõnis Räpp — III hoolsusmärk.

Juhatase järgmine koosolek on kesknädalal, 15. mail s. a.

Vabaharjutused tuletõrjele.

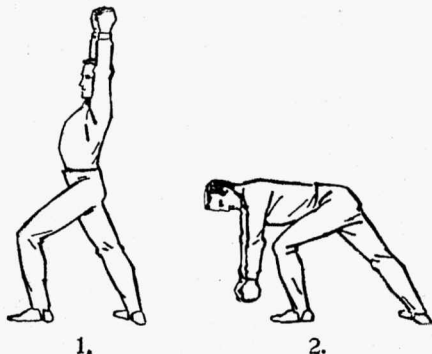
A. Punga,

Tartu vabatahtliku tuletõrje peamees ja Üler. Tulet. Liidu esimees.

Tartu tuletõrjes on hakatud korraldama vabu kehaharjutusi, mis kaasa aitavad üldharjutuste heaks kordaminekuks. Meeskond võtab harjutustest heameelega osa. Välismail on väga laialt tarvitusel sarnased harjutused. H-rä Punga poolt on kokku seatud harjutuste kava, mille Liidu juhatus viimasel koosolekul omaks võttis ja kõigile käsitamiseks soovitab.

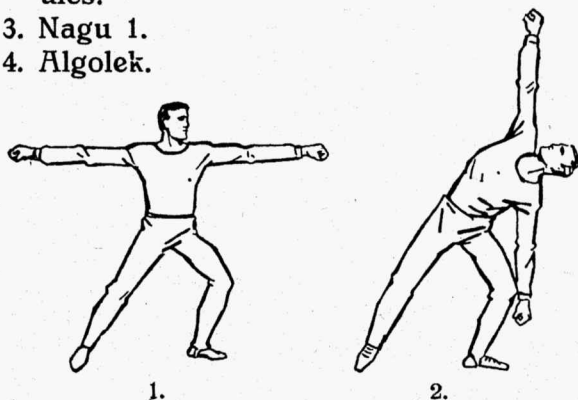
I harjutus.

1. Väljaaste vasaku jalaga ette, käed eest üles.
2. Kehapainutus ette, käed ette alla.
3. Nagu 1.
4. Algolek.

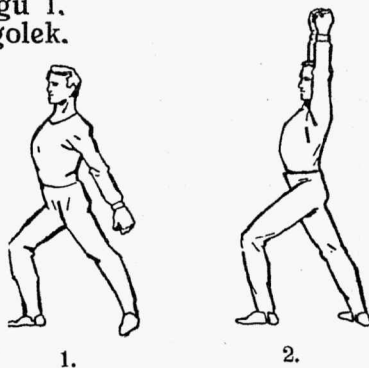
II harjutus.

1. Väljaaste vasaku jalaga kõrvale, käed kõrvale, vaade vasakule.
2. Kehapainutus vasakule (vasak käsi alla, parem käsi üles loodis), vaade üles.
3. Nagu 1.
4. Algolek.

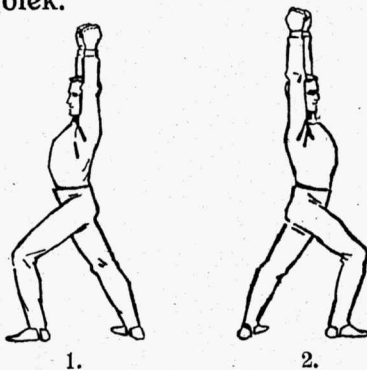
III harjutus.

1. Sammuseis vasaku jalaga tagasi, parema jalaga poolkukk, käed tagasi.
2. Väljaaste vasaku jalaga ette, käed kaares alt üles.
3. Nagu 1.
4. Algolek.

IV harjutus

1. Väljaaste vasaku jalaga ette, käed eest üles.
2. Pööre varvastel paremale ümber, keha raskus paremale üle viia, käed paralleelselt kaares alt üles.
3. Pööre varvastel vasakule ümber, keha raskus vasakule üle viia, käed paralleelselt kaares alt üles (nagu 1).
4. Algolek.

Märkused:

Kõik harjutused tulevad vasakule ja paremale ja liigutused kiirelt ja jõuliselt teha ning igas uues seisakus liikumata 3 marsi-takti viibida.

Harjutuse ajal on sõrmed rusikas.

Lõpuks tehakse jooks koha peal ja peale selle hingamisharjutus: käed pikkamisi eest üles ja kõrvale alla sisse- ja väljahingamisega, sõrmed koos sirged.

Tegurid tuleohu vähendamiseks.

Tulekahjudest sünnitatud rahvuslise rikkuse vähenemine on igal aastal nii suure summaline, et see põhjustab küsimuse juures natuke peatada ja selgitada olukorda tekitavaid ja sellest vabastavaid asjaolusid.

Tuletõrje arenemine on viimase aastakümne jooksul olnud üllatavalt kiire. Järjest on loodud uusi tuletõrjeorganisatsioone ja mitte ainult linnade, vaid ka maatuletõrjed on juure muretsenud paremaid tuletõrjeabinõusid. Kuid kõigest sellest hoolimata püsib tulekahjude arv siiski veel võrdlemisi suurena, rahvuslik rikkus kahaneb suurte summadena.

Rahvusliku rikkuse kahanemist tulekahjude kaudu ei saa ära hoida mitte üksi tuletõrjevõrgu tihedusega, vaid ettevalmistusi seks loob juba laialdane selgitustöö tulega ettevaatlikult ümberkäimiseks ja vastavad seadused ja sundmäärused. Kuid just viimane osa leiab kõige suuremaid takistusi. Sundmääruses esildatud nõudmised tuleohu vastu leitakse mitte üksi liigvaljud, vaid osalt ka üleliigsed olevad, sest hädaoht ei olevat nii suur. Sel puhul tähendatakse mineraalõlide peale, millised oma hädaohtlikkusest hoolimata viimasel ajal väga vähe õnnetusi on põhjustanud. Kuid selle näite juures ei taheta meele tuletada ammust ajast mineraalõlide käsitamise kohta maksivad väga valjuid määrusi, milliste abil just on hädaoht vähenenud miinimumini.

Viimasel ajal on välismaal kaubamajades tulekahjud sagenenud. Kuid huvitav on, et samal ajal ka kaubamajade omanikud on algatanud kaubamajade kohta tuleõnnetuste ärahoidmise määruste muutmise ja tähendavad välismaa, eriti Ameerika peale. Kuid just Ameerikas on vali kord maksev. Seal on eriasutis, kes valvab ettevõtete tulekindluse järele ja teeb ettepanekuid julgeoleku kindlustuseks.

Nagu juba ülemal tähendatud võib hea tuletõrje mitte üksi ära hoida tule levimise, vaid ka tema tekkimise. Mida siis teha tuleb seisukorra parandamiseks? Soovitud tulemuste saavutamiseks on kolm tegurit: maja plaani valmistaja arhitekt, plaani kinnitaja ametiasutis ja kindlustusselts.

Plaani valmistamisel ei pea arhitekt arvesse võtma mitte üksi ehituspoli-

sellisi ja teiste sundmääruste nõudmisi, vaid plaani täiesti läbi mõtlema ja arvestama võimaliku tuleohuga ja selle ärahoidmiseks tarvilisi ehituslisi abinõusid leidma. Plaani väärtus ei seisa mitte ehitussundmääruse kõigi nõuete täitmises, ilusas põhijoonistuses ehk hoone välisküljes. Et hoone tulehädahoidmiseks tarvilist kindlust luua, peab plaani valmistamisel kõrvale heitma tavalise mõtte: sel majal ei ole tuleohtu, sest ta ise ju ei põle. Kuid mitte maja välisseinad ei ole niivõrd, kui just sisemus tule tekitajad ja levitajad. Kuid võib ka juhtuda, et plaani valmistamisel kõiki seaduse nõudeid tähele ei pandud ja siis tekib raskusi kinnitamisel. Nüüd algavad kaebamised ametiasutise vastutulematusest, majandusliste raskuste tegemisest ja uue plaani nõudmisest, mis nõudvat jälle uusi kulusid; püütakse kaubelda vähemaid muudatusi plaanis, et mitte tarvis poleks alganud ehitustöid katkestada ja töölisi vabastada jne. Seni lähevad rääkimised rahulikult, kuni plaanis tähendatakse jämedamate eksimiste peale, kui aga jutt kaldub tulekaitse ja sellekohane vilunud eriteadlane oma kogemuste põhjal näpunäiteid annab puuduste kõrvaldamiseks, siis vaieldakse nendele seletustele kõige kindlamalt vastu, siis tunnustatakse need nõudmised õigustamatuks ja mitteolulisteks, siis on ruumide kasutamine ja kogu ettevõtte nii hädaohutu, et kõik tulekaitse mõttes esitatud nõudmised on üleliigsed ja õigustamatud, kui mitte lihtsalt norimised. Sarnaseid vahejuhtumisi ja põhjendamata süüdistusi ei teki ühe osa plaanide juures. Nimelt nendel arhitektidel leiavad plaanid takistamatalt kinnitamist, kes plaani valmistamisel on mõelnud ka inimeste julgeoleku kindlustamise ja tekkinud tule lokaliseerimise võimaluste peale tulekahju ajal. Ja seda suudavad kergelt oma plaanides läbi viia suure praktikaga arhitektid. Saksamaal on tõsiselt päevakorral arhitektide ettevalmistusel suurema rõhu panemine tulekaitse küsimuste selgitamisele. Sel teel on võimalik ära hoida ühe osa rahvuslise rikkuse hävitamist.

Ei suuda aga arhitekt sel alal midagi teha, siis peavad ametivõimud omalt poolt seda tegema, mis tarvilik sihi

taotlemiseks. Hädatarvilikku tuleb nõuda, sest muud peale selle enam ei ole. Plaanide kohta kokkuleppe sobitamise ei ole mõeldav, vaid arvesse võib vaid tulla ainult mitmesugused teed julgeoleku saavutamiseks. Plaani läbivaatamisel on aluseks vastavad seadused ja määrused, kusjuures erilist rõhku pandagu tuleohus olevate inimelude päästmise ja suure kahju ärahoidmise võimaluste peale.

Ametivõimude ülesanne ei ole aga plaani läbivaatamise järele veel täielikult lõppenud. Aastate jooksul muudetakse ehitust ja sellega väheneb ehk kaob üldse kinnitatud plaaniga saavutatud julgeolek. Kõik need muudatused tehakse ametivõimudele teadmata ja seega nende loata. Ruumide kasutamist muudetakse, tulekolded asetatakse ümber ehk ehitatakse juure. Lagedesse ja ka tulemüüridesse tehakse avaused. Seega kõik sarnased asjaolud, mis omal ajal kinnitatud seisukorra hädaohtlikuks muudavad ja hädaohte tekitavad, mille ülatust sarnaste muudatuste tegija õieti ette ei suuda näha. Ehitusseadus näeb küll ette teatamise kohustuse sarnastel juhtudel ja trahviseadus jälgib hoolega vastolusse sattumist seadusega, kuid kõik see ei hirmuta kedagi. Mõnes kohas on tegevusse pandud erilised ametnikud, kes moodustavad eriametkonna, n. n. tulevalve. Kuid sellest ei jätku veel, et kahjusid üldiselt vähendada. Tulevalve tuleb üleriikliselt maksma panna.

Tuletõrjuja, kes tänapäev lahtiste silmadega ringi käib, näeb igal sammul ükskõiksust, millisega kõige algelisemad tuleohu ärahoidmise abinõud, samuti ka sellekohased seadused täitmata jäetakse. Kõiges selles leiab seletust aegajalt siin ja seal aset leidev raske tuleõnnetus. Tule ärahoidmine toob suuremat kasu, kui tule kustutamine.

Kolmandaks teguriks on kindlustus, kuigi see esimesel silmapilgul vahest imelikuna paistab. Siin ei räägi niipalju kaasa mitte seadused ja määrused kui rahakott, mis sunnib kindlustusvõtjat riisiko vähendamiseks tõsisemalt hindama kindlustatavat vara. Seega näib loomulik olevat, et tunduvat abi tulikahjude arvu vähendamisel võib pakuda kindlustamine. Kuid tegelikust elust on ometi teada, et suuremat rõhku

pannakse uue kindlustuse juuresaamisele kui sellega ühendatud riisiko selgitamisele, sest muidu tuleks mõnigi pakutav kindlustamine kas üldse tagasi lükata ehk jälle kõrgendatud preemia eest vastu võtta.

Kuid teisest küljest peaksid kindlustusseltsid kindlustusandjale oma nõuga kättesaadavad olema, peaksid ütlema, missuguste abinõudega ta võib saavutada preemia vähendamist. Küsimus seisab ainult selles, kas kindlustusseltside esindajad üldse seda ülesannet suudavad täita, sest ka need, kes aastaid esindajaks on olnud ja paljudel tulekahjudel viibinud, ei suuda omale tarvilist ettekujutust saada tule levimisest, kuna nad tulekahju-kohale ilmuvad pärast kustutamist. Kindlustusseltsid peaksid juba kindlustuse vastuvõtmisel kindlustatava vara ülevaatama ja selgitama tema tõeliku väärtuse, mitte aga alles peale tulekahju kohale ilmuma kahju kindlaks tegema.

Elmised read ei ole mitte vastuvaidlemata tõdedena kirjutatud, vaid tahavad ainult tõuget anda küsimuse kaalumiseks.

Hea rohi tulehaavadele on piiritus.

On teada, et vee tarvitamine tule, kuuma auru ja hapete läbi tekitatud haavade pesemiseks on keelatud. Hästi mõjuvad ja laialt tarvitusel on värnits, või ja muud rasva sisaldavad ained. Kui aga viimased küllalt puhtad ei ole, võib haav mädanema hakata. Vähe tuntud, kuid väga hästi mõjuv sarnaste haavade puhul on piiritus. Vähemate haavade puhul hoitakse piirituse tarvitamisega ka villide tekkimine ära, samuti ei jää marastust järele. Piirituse jahutav mõju vähendab valu. Kui on tegemist tulehaavaga käel, siis valatakse piiritus taldrikule ja kastetakse käe haava koht piiritusse. On aga haavad muudes kohtades kehal, näiteks näo peal, siis pannakse haava peale piiritusse kastetud sidumis- ehk muu riide tükk (kompess). Aegajalt tuleb seda lappi uuesti niisutada, kuid haava ei tohi mitte kaitseta jätta. Palavate hapete ja leheliste haavu pestakse kõige pealt piiritusega, siis pannakse haava peale piirituse kompess.

Tuletõrjeliidu 10 a. juubelipidustused.

Albumi asjus.

Tuletõrjeliidu juubelialbumi toimetuse palub tuletõrjeorganisatsioon saata oma tegevusest viimase 10 a. jooksul lühikese ülevaate ja selle täienduseks juhatuse ja seltsimaja piltide klisheed. Klisheed saadetakse pärast tarvitamist tagasi. Aruandes märgitagu kindlasti ära palju on liikmeid, pritse (üksikult märkida käsi-, mootor-, auto- jne., pritside arv) ja voolikuid 1. juunil s. a.; kui mitme tulekahju kustutamises osa võetud viimase 10 a. jooksul (juure arvates ka aeg 1. jaan. — 31. maini s. a.).

Kui mõnel organisatsioonil aga mingil asjaoludel võimalik pole täielikku ülevaadet ja pilte saata, siis palume eelnimetatud arvustikuandmed kindlasti tähtajaks saata.

Kõik materjalid palume mitte hiljem 10. juunit ära saata.

Album ilmuks samas kaustas, kui „Tuletõrje Teated“ ja igale ühingule jääks üks lehekülge.

Seni teatatud 10 orkestri osavõtt.

Juubelipidustuste ajal korraldatava tuletõrje-orkestrite ühiskontserdist osavõtmiseks on seni teatanud 10 orkestrit umbes 300 mängijaga.

Komisjonid tööle asunud.

Juubelipidustuste üksikute alade teostamiseks on valitud rida komisjone, nagu: võistluste, näituse, kongressi, finants, propaganda jne. alal.

Kas kummitud või kummimata voolikud.

Sageli on küsitud, kas on maatuletõrjele sobivam seesmiselt kummitud või kummimata voolik ja kuidas nendega ümberkäia, et nad võimalikult kaua vastupidavad oleksid.

Küsimuse tähtsuse pärast peatume ta juures pikemalt.

Ei või kahtlust olla, et maatuletõrjele on puht majanduslistel põhjustel kasulikumad kanepivoolikud, seega seesmiselt kummimata. Neil voolikuil on vähe tuntud, kui üldiselt tunnustatud omadus, et nad korraliku tarvitamise puhul piiramata elueaga on. Kanepi voolikuid valmistatakse väga häid ja kindlaid.

Kummitud- ja kanepivoolikutel on see vahe, et esimesed täielikult veekindlad on ja seega neid võib veekahjusid kartmata juhtida läbi heade ruumide. Kuid ühtlasi peab ütleva, et head kanepivoolikud ka ainult alguses „jooksevad“, kuid pärast täiesti veekindlad on.

Seega oleneb voolikute muretsemisel kõik tuletõrjehühist: kas soovib ta alati tunduvalt kulusid nõudvaid kummitud voolikuid ehk jälle majanduslikult kasulikumaid kanepivoolikuid osta. Ühtlasi olgu tähendatud, et kanepivoolikutes

õõrumise tõttu rõhk pisut väheneb, s. o. tarvitab rohkem jõudu.

Ka linnade tuletõrjed on voolikute muretsemisel eelmistest asjaoludest juhituna kanepivoolikuid eelistanud, kuna ainult redelitel tarvitatakse kummitud voolikuid.

Voolikutega ümberkäimise kohta peab tähendama, et uued kanepivoolikud niikaua kui võimalik kuivad, seega tarvitamata hoitagu. Sagedad vooliku proovimised rikuvad voolikut. On kanepivoolikut tarvitatud ehk on see muul põhjusel märjaks saanud, siis tuleb ta põhjalikult puhastada, tarvilisel korral parandada ja hästi kuivatada, võimalikult õhu käes, kuid päikesest varjatud kohas.

Ka kummitud voolikutega tuleb samuti toimida. Kauemat aega tarvitamata olnud voolikuid sageli ümber kerida ja õhku neist läbi pumbata, et kummi kinnikleepumist ära hoida.

Kuiv jahe ruum on eelistatav kõigi kummitud varustuse alalhoiuks.

Tarvitatud voolikute üldse korratult ehk maapinnal hoidmine mõjub halvasti nende vastupidavuse peale, kuid sellele asjaolule pööratakse vähe tähelepanu.

Kui iga tuletõrje oma voolikuid hoolikalt hoiab ja tarvitab ning alati töötamisvalmina, kokkurullituna peab, siis on voolikud alati head abimehed ja ei valmista kunagi meelepaha.

Tulekahjud Eestis 1928 a.

Veebruari n-ris avaldasime riigi statistika keskbüroo poolt tehtud esialgse kokkuvõtte põhjal ülevaate tulekahjust läinud aastal. Nüüd valminud lõpulik kokkuvõte näitab järgmisi arve: tulekahjusid oli üldse 778 ja kahjusumma tõuseb 2.298.578 krooni peale. Riigimetsa põlemisi oli 186, kahjusumma 13.171 kr. Seega oleks üldsummas 964 tulekahju 2.311.749 kr.

Eelmine kord avaldatud ülevaadet täiendame järgmiste andmetega.

Tulekahjude üldarvus langeb linnadele 177 kahjusummaga 639.377 krooni ja maale 601 kahjusummaga 1.659.201 kr. 1927 aastaga võrreldes on tulekahjude arv vähenenud maal 105 ja linnades ning alevites 16 võrd.

Aastaaegade järele oli linnades ja alevites talvel 59, kevadel 49, suvel 40 ja sügisel 29 tulekahju; maal vastavalt 129, 157, 141, 174. Tulekahjude suur arv maal sügisel on seletatav rehede põlemisega ja linnades talvel korstnate põlemisega. Petserimaal oli suvel ainult 29, sügisel 39, kuna talvel oli 31 ja kevadel 35 tulekahju. Peaaegu ühtlane oli tulekahjude arv aastaaegade järele ka Tartumaal: talv 17, kevad 18, suvi 19, sügis 16. Teistes maakondades kõigub üksikute aastaaegade vaheline arv. Läänud suvel oli kõige vähem tulekahjusid Virumaal — 4, neist 2 süütamise ja 2 hooletuse tagajärjel. Talvel oli kõige vähem tulekahjusid Valgamaal — 3, kõik hooletuse tagajärjel, kevadel Järva- ja Saaremaal, kumbagis 9, neist oli Järvamaal 4 ja Saaremaal 1 süütamise tagajärjel. Sügisel kannatas kõige vähem Saaremaa — 6 tulekahju, kõik hooletuse tagajärjel.

Läänemaa linnades ja alevites tulekahjusid ei olnud. Petseris oli 1, Kuresaares 2, Võrumaal linnades ja alevites 3, Järvamaa linnades ja alevites 5 ja Valgamaa linnades ja al. 5 tulekahju.

778 tulekahjust on 14 tekkinud pikse sisselöömisest (ainult 3 linnades, teised maal) ja 124 süütamisest, kuna 34 korral oletatakse süütamist. Seega enam-vähem varaomanikust mitteolenevail põhjusil 172 tulekahju ehk 22,1 prots. üld-

arvust, kuna muu osa — 606* tulek. ehk 77,9 prots. — on tekkinud hooletusest, ükskõik kas selleks nimetada korratumat tuleaset, sädemeid, tahmapõlemist, teadmata põhjusi või muud asjaolud. 1927 a. oli hooletuse tagajärjel tekkinud tulekahjusid 78,2 prots. üldarvust. Seega näitab 1928 a. arvustik õige väikest ($\frac{3}{10}$ % suurust) paranemist.

Suurtulekahjusid (kahjuga üle 10.000 krooni) oli üldse maal 26, kahju üldsummaga 701.950 kr., ja linnades 17 kahjusummaga 493.610 krooni. Seega 43 suurtulekahju tekitasid kahju 1.196.000 krooni ehk 52 prots. kahju üldsummast.

Tule läbi kannatanud hoonete arv oli 816, neist 707 maal (1927 a. oli vastavalt 937 ja 774 ning 1926 a. 1015 ja 847). Hoonete omanikkude arv oli 692.

Hoonete väärtus enne tulekahju oli 3.410.000 krooni, sellest maal 1.330.000 kr. Hoonete põlemisel saadud kahju 1.323.000 kr., sellest maal 909.000 kr. Kindlustuste arv oli 488 (maal 415) ja kindlustuste summa 3.651.000 kr., sellest maal 814.000 kr.

Tule läbi kannatanud muu vara omanikkude arv oli 802 ja põlemisest saadud kahju 976 krooni. Kindlustuste arv oli ainult 119.

Hoonete omanikkudest olid hooned tule vastu kindlustatud maal 70,1 ja linnades ning alevites 73 % ning hoonete väärtuse üldsummast oli tule vastu kindlustatud maal 61,2, linnades ja alevites 56 %. Võrreldes eelmiste aastatega on maal suurenenud kindlustatud hoonete arv, linnades aga vähenenud.

Põlenud muu vara omanikkudest olid vara tule vastu kindlustatud maal 10,8, linnades ja alevites 34,3 %. Mõlemad arvud näitavad edukat kasvamist.

Tulekahju läbi oli hoonete omanikul keskmiselt kahju maal 1536 kr., linnades ja alevites 4133 kr., kuna muu vara omanikkude keskmine kahju oli maal 1128 kr., linnades ja alevites 1650 kr.

Hooned kaotasid tule läbi keskmiselt oma väärtusest maal 68,3, linnades ja alevites 19,9 %.

Metsapõlemiste arv on viimastel aastatel vähenenud, 1928 a. eriti vihmariikka suve tagajärjel.

Õisu vabatahtlik tuletõrje 25. aastane.

Käesoleva aasta jaanuaril möödus 25 aastat ühingu põhikirja registreerimisest, kuna ühing oma tegevust algas 7. märtsil (vana kalendri järele) 47 liikmega, nendest astusid 5 rublalise sissemaksamise teel eluaegseteks liigeteks hrad Johan Laul, Hans Kamar (Kibe t.) ja Joh. Johanson.

Ühingu kirju ja dokumente lehitsetes selgub, et ühingul on olnud mitmesuguste raskustega võidelda. Palju aastaid on tuletõrjeabinõusid ühe talupidaja juurest teise juurde paigutatud ja selle all on kannatanud tuletõrje abinõud.

Algusest peale oli kavatsus ehitada seltsimaja. Ehituse platsiks loodeti saada

krunt pikaajalise rendilepingu põhjal. Ühtlasi kerkib ka uuesti päevakorrale seltsimaja küsimus.

Alaliselt tüli ja asjata kulu sünnitab aga tuletõrjeabinõude paigutus ja 1926. a. ehitatakse Õisu vallamaa peale kerge ehitusena pritsikuur.

Ühingul on olnud algusest kuni siiaajani 11 esimeest, neist on kõige kauemini püsinud esimehe kohal H. Vichmann (1910.—1919 a.), kus halastamata surm ta noorelt riisus.

Peamehi on olnud 5, kellest on püsinud oma kohal Johan Laul 1905.—1914. a. ja J. Sabas 1914.—1920. a.

1. esimees H. Sirkel, 2. peamees A. Rantsus, 3. peamehe abi M. Pääsuke, 4. varahoidja D. Visse.

ühingu käes olevat Õisu mõisa maatükki, loodusliselt ilusat „Sarapumäge“.

1914. a. jõuab ühingu tegevus haripunktile, kassa läbikäik suureneb 1750 rublale ja aasta lõpeb 1227 rublalise ülejäägiga, kuid selle järele tuleb murrang. Sõja lahtipuhkemisel kutsutakse palju tegelasi sõjaväljale. Selletõttu väheneb ühingu sissetulek ja ühing elab edasi osalt endise ülejäägi najal.

1920. aasta toob jälle elavust ühingu tegevusse: liikmete arv kasvab 96 peale, kassa läbikäik suureneb ja maade võõrandamisel riigi kätte läinud Sarapumäest saadakse 16 vakamaaline ehituse-

Tulekahju kustutustest on osa võetud 8 juhtumisel, neist 1 väljaspool tegevuse piirkonda, kus sai raskesti põrutada varanduse päästmisel, vahvärgi vahele telliskividest ehitatud otsakelba mahalangemise läbi H. Kutti.

Aumärke on määratud hoolsuse eest 11 juhtumisel ja vahvuse eest 1 juhtumisel.

1929. aasta alguseks oli ühingul varandust 101.255 sendi väärtuses.

Praegu on Liidu laost juurde tellitud uusi tuletõrjeabinõusid, nende seas ka üks käsiprits ja endiste mundrite asemel järg-järgult kavatsus osta uusi.

A. R.

Ü. T. Liidu juhatus palub kõiki tuletõrje ühinguid,
kel oma muusikakoor olemas

ja kes Liidu 10-a juubeli üldkontserdist osa soovivad võtta, sellest Liidu juhatusale aegsasti teatada, et võimalik oleks koorile noote õppimiseks kättesaata.

Ühtlasi teatab Liidu juhatus, et üldkontserdi üldjuhatajaks on hra E. K n u d e, kes selleks lahkesti oma nõusoleku annud.

ÜLERIIKLISE TULETÕRJELIIDU
 JUHATUS.

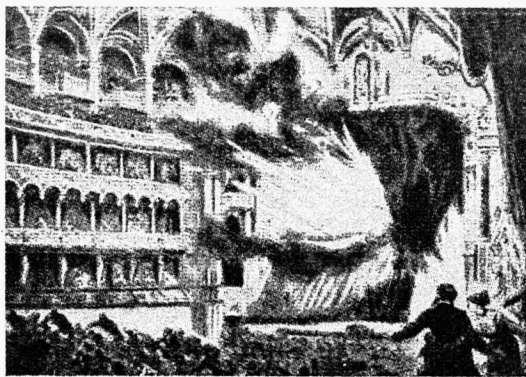
Liidu Juhatus palub

kõiki ühinguid,

kes Liidu laost kaupu võlgu on võtnud ja võla eest vekslid annud, tingimata määratud tähtaegadest kinni pidada ja vekslid õigel ajal välja lunastada, vastasel korral on Liidu juhatus sunnitud ühingutele kaupade võlguandmist lõpetama.

Tulekahjudest teatreis läinud sajandeil.

Tulekahju Madriidi teatris läinud aasta 24. septembril täiendab oma ohvrite suuruse poolest kurba teatritepõlemise ajalugu, kuigi arvama peab, et uuemal ajal valgustustehnika suurte edusammude tõttu sarnaste suurte ohvrite arvuga tulekahjud enam ei kordu. Nüüd on teatrites elekter valgustuseks, mis ometi hädaohtum on endise gaasi- ja veel varema petroleumlambi kõrval. Ka on nüüd rida kaitseabinõusid tulekahjude ärahoidmiseks ehk juba puhkenud tule kiireks kustutamiseks.

Suurematest teatripõlemistest oleme kirjutanud juba oma ajakirja jaanuarinoris tänavu, mispärast ainult paari juhtumiga seda täiendame.

11. mail 1772 a. muutus tuhaks Amsterdami teater. Tuli tekkis õlivaadis ja tule kustutamiseks tarvitati — vett. Loomulikult jooksis põlev õli laiali ja peagi oli kogu massiivne ehitus leekides. Kuigi ukсед ainult sissepoole avatavad olid, sai tulesurma ainult 16 inimest. Sarnase vähese ohvrite arvu põhjuseks loetakse publikumi vähesust selles teatris.

Esimeseks täielikumaks kirjelduseks teatripõlemisest on ühe juuresoleja kirjeldus Kopenhageni ajutise teatri põlemisest 1689 a. Kuninga poja sünnipäeva puhuks oli ehitatud teatrile puuhoone. Rakettide ja ilutulestiku säde-meist kukkusid mõned dekoratsiooniks tarvitatud kadakapõõsastesse ja süütasid need põlema. Umbes 2000 pealtvaataja keskel tekkis hirmus kabuhirm, kuna tuli kiirelt kogu hoone haaras oma võimusesse. Veerandtunni pärast olnud järel vaid tuhahunik. Rusude alt toodi välja 290 söekspõlenud inimkeha.

5. dets. 1876 a. hävitas tuli New-Yorgis mrs. Conway teatri. Kuigi siin olid tagavarauksed, ei tarvitanud publikum neid, vaid tormas harilikkuude uste poole. Hiljem leiti 283 tules hukkunu laibad.

Viis aastat hiljem oli katastroof Viini „Ringtheatris“ ja siis kuue aasta pärast Pariisis „Opera comique’s.“ Viinis hukkus tules 600 inimest.

Meie piltidest kujutab nr.1. tulekahju „Ringtheatris“, mil leek hirmsa jõuga näitelavalt saali tungib, pilt nr. 2 näitab kabuhirmust vallatud inimeste rüsemist ukse juures. Pilt nr. 3 kujutab Pariisi „Opera comique“ põlemist.

Suitsu- ja gaasimaskid tuletõrjes.

Nii vana kui tuletõrje, on ka kaitse suitsu vastu. Varemalt püüti leida kohaseid kaitsevahendeid sel alal, kuid kõik ettepanekud osutusid hiljem ebaõnnestunuiks. Kuid need ebaõnnestumised virgutasi veel suuremale püüdmisele. Oli aeg, mil suitsumask päevakorrast kadus ja hakati rääkima tuletõrjuja kopsude harjutamisest suitsus töötamiseks ning see oli alles tõsine tuletõrjuja, kes oli juba kaua ja tubliste tuletõrjuja „sõõnud.“ Tänapäev teame, et sarnane seisukord väga hädaohtlik on. Kihvtised gaasid tungivad kopsude kaudu verre ja kihvitavad selle. Sellepärast jääb ainukeseks kaitseabinõuks suitsu eemalehoidmine hingamiseldist.

Et tehnika võiks pakkuda tõsisemalt väärtuslikke kaitsevahendeid, seks oli tarvis maailmasõda. Sest alles pärast maailmasõda sai tuletõrje abinõu, mida meie eelkäijad asjata püüdsid saavutada. Need kaitseabinõud on aga seni vähe tarvitamist leidnud kalliduse tõttu, kuigi kaitseabinõude olemasolekul oleks mõnigi suurem tulekahju ära hoitud ja seega suuremat kasu saadud, kui kaitsemaski muretsemine maksab. Toome näite. Tulekahju korral on pööning suitsu täis. Tuletõrjujail on tulepesa juure pääsemine võimatu ja umbropsu veeandmine tähendab asjata ja lubamatalt kahju suurendamist. Tule lähedale pääsemiseks tuleb katusesse auk raiuda. Kõik see nõuab aega. On aga suitsumask olemas, siis varustatakse tuletõrjuja sellega, seatakse kõik veeandmiseks valmis ja avades ukse saadetakse tuletõrjuja tulepesa otsima. Peagi on see leitud ja vähese veega tuli kustutatud. Kõik see nõudis vahest ainult 5, kõige rohkem 10 min.

Sarnaseid näiteid võib lõpmatul arvul tuua mitte üksi pööningule, vaid ka ladude, keldrite jne. põlemise kohta.

Kartus, et kinnistes ruumides paksu suitsu sees küllaldaselt hapnikku ei ole ja sellepärast sõehape ja sõeving võimust võtavad, ei ole õige. Kõik viimaste aastate jooksul korraldatud katsed suitsumaskidega on seda kinnitanud. Ja neile, kes seda ei usu, tõendagu seda teadus. Meid ümbritsev õhk sisaldab hapnikku 21 prots. ja see määr ei tohi langeda allapoole 15 protsenti,

et mitte takistada raske kehalise töö tegemist. Nagu korraldatud katsed tõendavad, ei ole hapnik veel kuskil tulekahjul alammäärani vähenenud. Ka kõige suurema vingu puhul on hapniku protsent olnud tunduvalt kõrgem alammäärast. Keskmiselt on hapniku hulk langenud kuni 19,3 protsendini. Ühtlasi olgu ka ümber lükatud põlvest põlve püsinud vale arvamine. Nimelt kustuvat kinnises vingutäis ruumis tuli hapniku vähesuse tõttu. Katsed on näidanud selle tõenduse mittevastavust õigusele ja et fakil juba siis kustub, kui on veel 17½ prots. hapniku, seega ammu enne hapniku alammäärast 15 protsenti. Tulekahju normaalolukorras, kus alati õhuvoolus ja kus fakliga liigutakse, kustub see veel varem. Seega ei kustu fakkel mitte õhuhapniku vähesuse tõttu. Millised asjaolud põhjustavad leegi kustumise, ei ole veel täielikult selgitatud. Võib olla on see puht mehaaniline nähtus, nimelt võivad õhus hõljuva suitsu, tahma- ja tõrvaosakesed (mis suitsule musta värvi annavad) kattena tule peale langeda ja selle kustutada.

Sõehape hulka arvestatakse tulekahju kohtadel liiga suurelt. Ka sõehapet suudab inimene rohkesti kannatada enne kui see hädaohtlikuks muutub. Meid ümbritsevas õhus on harilikult nelikümnendiku prots. sõehapet. Terve inimene suudab aga 15 korda suuremat hulka välja kannatada, seega 6 protsenti, enne kui ilmuvad esimesed sõehapu mõjumise tundemärgid — peavalu, väsimus jne. Nii suurel määral sõehaput ei leidu aga suitsus. Tulekahjude ajal tehtud mõõtmised on näidanud, et suuremaks määraks on olnud 2¼ prots. (põlesid pruunsööd suure keldris). Keskmiselt on aga sõehapu hulk ainult 1,2 prots., seega hulk, milles hädaohtu veel ei ole.

Samuti on lugu sõevinguga. Ving tekib neil kordadel, mil aine täielikult ära ei põle puuduliku suitsu äravoolu tõttu. Ta on hädaohtlik gaas, mis võib verre tungida, kui teda pikemat aega sisse hingata, ja vere kihvitada. Kui õhku, milles on näiteks kolm-kümnendiku prots. sõevingu, pool kuni tund aega sisse hingata, siis võivad juba avalduda raske haiguse tundemärgid.

Seega on hädaoht olemas juba õige madala astme juures. Kuid õnneks ei teki ühelgi tulekahjul sarnase tihedusega vingu ja isegi väga rasketel keldritulekahjudel ei ole vingugaasi hulk eelnimetatud hädaohu-määrani tõusnud ning on maskis võidud hädaohuta keldris viibida kuni tule kustutamiseni. Tulekahjudel on vingugaasi hulk keskmiselt 11-sajandikku protsenti.

Kõikidest katsetest võime järgmisi järeldusi teha.

1) Tulekahju suits kindlas ruumis, tähendab: olukorras, millises raskused värske õhu juurevoolul, sisaldab hapnikku, söehapet ja söevingu sel määral, et tuletõrje-gaasimaskiga igal juhul töötada võib. Igal pool leidub normaalses olukorras ka kõige tihedama suitsuga ja kindlates ruumides küllalt hapnikku tagavaras. Söehapu hädaohu praktiliselt ei ole. Söevingu hulk on allpool seda määra, milline lühikese aja jooksul võib surmavat ehk kahjulikku kihvtitust tuua. Kui aga kuskil erandina siiski algul suuremal määral söevingu on, siis kaob see varsti suitsu äralaskmiseks korraldatava õhuvahetuse ajal.

2) Fakli kustumine suitsuga täidetud ruumis ei tähenda mitte hapniku vähesust.

Need asjaolud peaksid igale kahtlejale tõendama kaitsemaski kõlbulikkust. Kaitsemaskiga suudetakse rohkem ja paremini korda saata, kui seni ilma selleta võimalik oli. Gaasimaskide tar-

vitamine ei ole seal võimalik, kus olukorda arvesse võttes küllaldaselt hapniku ei ole ehk jälle väga palju söehaput ja söevingu on, näiteks kaevudes, väljakäigukoha aukudes, kaevandustes, kanalisatsioonitorudes, mineraalõlide tankides, käärimiskeldrites ja valgustusgaasi väljavoolamisel. Valgustusgaasi eest kaitseks on erimask.

Maskide muretsemisel peaks olema juhtmõtteks: igale mehele oma mask. Sest ainult temale üksi täiesti kõlblikus maskis võib tuletõrjuja kindel olla, et mask on gaasikindel ja ta kõige raskemates olukordades midagi karta ei pruugi. Ka on vastik ja tervishoiu nõuete vastane kui täna üks ja homme teine maski kannab, mis võib juba higest läbiimbunud olla.

Kui igal oma mask, siis on ka ainult maski tarvitaja maski eest vastutaja.

Maski tarvitamine ei nõua mitte suuri teadmisi maski kandjalt. Et maskis töötamine ja liikumine vabalt sünniks, seks harjutatagu sageli maskis. Iga inimene harjub mõne harjutuse järele maskis töötama. Nõrga tervisega, närvilistele ja südamehaigetele ärgu antagu mitte maske, sest neis ei suuda nad midagi teha.

Nüüdsama tulid müügile „Degea-Simplex-Maske“, mis on heaks suitsukaitemaskiks osutunud. Oma hinnaga (umbes 70 krooni) on ta kergelt kättesaadav ja temaga on võimalik kuni 8 tundi töötada. Liidu ladusse on ka neid maske tellitud.

Et nüüd kõik hoolsusmärgid ja medalid puhtast hõbedast, prooviga 875 (84) valmistatakse, siis

on nende hind 18. märtsist 1929. a. peale järgmine:

1) Rõrgem hoolsusmärk Kr. 50.—	4) Hoolsusmärk III järk Kr. 6.—
2) Hoolsusmärk I järk „ 8.—	5) Medal, kuld . . . . „ 5.—
3) „ II „ „ 6.50	6) „ hõbe . . . . „ 4.50

Liidu Juhatus.

Märkeid meie tuletõrjest.

„Päevalehes“ nr. 87—1929. a. on avaldatud kirjutiis olukorrast tuletõrjes, mis vajab mõningaid selgitusi. Artiklis öeldakse muu seas:

„Peale 1. aprilli selgub täpne ülevaade tulekahjude kohta läinud aastal. Kuid esialgne kokkuvõte näitab, et võrreldes eelmise aastaga, ei ole kuigi tunduvalt muudatusi tulekahjude arvus 1928. a. on isegi tulekahjusid vähem olnud kui 1927. a., mil oli 3151 tulekahju ja tuletõrje harjutust. Kuid aineliselt on 1928. a. tulekahjud rohkem kahju sünnitanud kui eelmisel aastal.

Ankeedi tulemused kinnitavad, et maal on tuletõrje korraldus veel äärmiselt nõrk.

Kui kokku on riigis 197 tooberpritsi. 880 käsipritsi, ja 77 mehaanilist (auru- ja mootor-) pritsi ning 865 redelit, siis langeb sellest arvust maale 101 tooberpritsi, 659 käsipritsi ja ainult 13 mehaanilist pritsi ning 362 redelit.

Ja kui tuletõrje voolikute pikkus kogu riigi kohta on ainult 68 kilomeetrit, mis on äärmiselt vähe, siis on maa kohta ainult 27 kilomeetrit voolikuid. Võrdluseks olgu tähendatud, et Berliinis on 116 kilomeetrit tuletõrje voolikuid, kuna ometi Berliini pindala on pisikene võrreldes Eesti riigi pindalaga.

Riik toetas tuletõrjet 5200 krooniga (maale 4700 kr. ja linnadele 500 kr.), ning omavalitsused — maale 23.724 kr. ja linnadele 34.108 krooni. Kõige rohkem toetust sai Põlva linn, kuna seal on tuletõrje kõige nõrgemalt korraldatud, ja juhtub seal ka kõige sagedamini tulekahjusid.

Tuletõrjes on praegu valitsemas rahapuudus. Ja see on avaldanud tuletõrje ringkondades väga halba mõju. Ametlik ankeet konstateerib huvi kahanemist tulekaitse vastu eriti maal.

Kinnitusseltside poolt on avaldatud arvamist, et seltsid omalt poolt toetaksid tuletõrjet suuremal määral, kui nendelt ei võetaks puhtakasmaksu nendelt toetussummadelt. Sest on ju kindlustusseltside nagu üldsusegi huvides, et tulekahjude arv väheneks.

Meie tuletõrje üldiseks puuduseks linnades on, et puuduvad vastavad kustutamisevahendid õlide plahvatuse, elektrisisseseadete jne., tulekahjude puhul. Kui sarnaseid õnnetusi hakatakse kustutama veega, siis võib see teatud juhtudel õnnetust ainult suurendada. Nii juhtus näiteks Magdeburis, Saksamaal, et kui vesi juhtiti voolikust põleva magneesiumi pihta, siis terve hoone kokku langes, mattes osa kustutajaid enda alla.

Seepärast peetakse vajalikuks, et eestkätt Tallinna tuletõrjele tuleks muretseda kaks generaatorit õlide jne., kustutamiseks.

Mis puutub veel eriti Tallinna tuletõrjesse, siis ollakse siseministeriumis seisukohal, et oleks aeg kõike käsipritse ja ka aurupritse likvideerida, kuna nad siin enam ei vasta aja- nõuetele.

Ka jätab soovida tuletõrjajate teoreetiline ettevalmistus. Meie tuletõrjajad ei tea alati kuhu võib õnnetuse puhul vett juhtida, kuhu mitte. Ja nii ei ole võimata ülaltähendatud Magdeburgi juhtumi kordumine, kui Tallinnas peaks näiteks tulekahju tekkima mõnes vastavas kohas, rohu- või värvikaupluses, apteegis jne. Lisaks on Tallinna tuletõrje peapuuduseks veel nõrk valgustus.“

Kirjutises tõendatakse, et „1928. a. pole tulekahjude arvudes tunduvalt muudatusi olnud võrreldes eelmise aastaga,“ kuid samas tähendatakse „et 1928. a. on tulekahjusid isegi vähem olnud kui 1927. a., mil oli 3151 tulekahju ja tuletõrje harjutust.“ Arusamatuks jääb, miks on siin tulekahjude ja harjutuste arv kokku arvatud. Tuletõrje harjutused ei ole mitte tulekahjud ja lugeja ei või teada, kui palju selles üldarvus on tulekahjusid ja kui palju harjutusi.

Tuletõrjedelt nõutakse, et nad iga aasta vähemalt 10—12 harjutust korraldaksid.

Meil on ligi 500 tuletõrje-üksust. Seega tõuseks üks harjutuste arv aastas 6000 peale. Kui sellele juure arvata tulekahjud, siis oleks üldarv kaugelt üle 6000 ehk üle 100 protsendi suurem eelpool toodud arvust. Kuid mida seletab see suur arv?

Tegelikult oli meil 1927. a. 899 tulekahju ja 1928. a. 778, seega 121 tulekahju vähem ja nende läbi sünnitatud kahju oli 1927. a. 2.774.000 kr. ja 1928. a. 2.298.500 kr., jälle 475.500 kr. vähem aga mitte suurem, nagu artikli alguses öeldud. Seletakse küll et puududa täpsed andmed, neid saada 1. aprillil. Kuid jäägu aprill aprilliks, sest täpseid andmeid tule läbi sünnitatud kahjude kohta saada on võimatu; iga kahju saaja hindab oma kahju esialgu suuremaks, kui ta tõelikult oli.

Kinnitatakse — meie tuletõrje korraldus olla üldiselt nõrk. Seda oli ta, kuid viimasel ajal on ta kiirelt paranenud, niihästi tuletõrjete arvu kui tuletõrjeabinõude poolest. Võrrelda Berliini tuletõrje voolikute pikkust meie omadega ei ole mõtet, sest Berliin on maa-alalt küll väiksem kui Eesti riik, kuid temas on rohkem elanikke. Kui Eestis on keskmiselt 2—3 tulekahju päevas, siis on neid Berliinis vähemalt 10. Ka suuremaid tulekahjusid on Saksamaal rohkem kui meil.

Saksamaa ametlike andmete järele on seal 1928. a. tulekahjude arv ja nende kahjude summa kohutavalt kasvanud. Nii oli 1927. a. tööstus- ja kaubandusettevõtetes 761 tulekahju ja kahjusumma 50½ miljoni riigimarka ehk

46 milj. krooni ja 1928. a. oli neis samades ettevõtetes 895 tulekahju ja kahju-summa 112 milj. rm. ehk 100 milj. kr. Põllumajapidamises oli 1927. a. 1644 tulekahju (34½ milj. rm.) ja 1928. a. 2006 tulekahju (75½ milj. rm.). Seega on kahjude summa kasvanud rohkem kui 100 prots. Seega näitavad andmed, et Saksamaal on kahjusumma viimasel aastal kasvanud, meil aga vähenenud.

Raske on meie tuletõrjel endid varustada ajakohaste abinõudega, isegi voolikuid on maaseltsidel vähe. Ettepaneku puhul: muretseda rohkem voolikuid, öeldakse: pole raha, pritsi peal on juba võlg, mis tasuda tuleb. Riigivalitsust on alatas palutud määrata tuletõrjele suuremat toetust, aga need palved on tähelepanemata jäetud, kuna rahvamajade ehitamiseks, näitelavade korraldamiseks jne. raha on leitud. Isegi riigivalitsuse otsus järgmisse riigieelarvesse pritsikuuride ehituslaenuks 100.000 kr. võtta on eelarve kokkuseadmisel täitmata jäetud.

Mis eriti Tallinnasse puutub, siis on seal tuletõrje aineliselt kindlustatud, suures linnas on sissetulekud suuremad valveteenistusest, korjandustel ja pidudel.

Soovitatakse Tallinna jaoks 2 generaatorit osta ja auru- ja käsipritsid likvideerida. Esialgu võiks vahest leppida ühe generaatoriga, sest see on kaunis kallid (keskmises suuruses tuleb maksma 2250 kr.), ja teise generaatori asemel võiks mingit uuemat keemilist abinõu muretseda.

Mis aga puutub auru- ja käsipritside lõpulikku likvideerimisse, siis ei saa seda kavatsust heaks kiita. Auto- ja mootorpritsid, generaatorid ja teised autodega veetavad abinõud on väga ajakohased, kuid neid ei saa igal ajal ja igasse paika autodega viia, nagu Lasnamäele, Dvigateli ümbrusse, Piritale, Kosele jne. Isegi Tallinnast Järvele ja Nõmmele ja miinisadama ei pääse tuletõrjeautoga igal ajal. Seepärast ei peaks pritsi mitte müüma, vaid paigutama linna keskkohast eelpoolnimetatud kohtadele. Pritside uutes asukohtades tuleks kohalikkudest elanikkudest väiksed töösalgad organiseerida, kes tuletõrje kohalejõudmiseni tule levimist takistaksid. Niisugused kohalikud salgad võivad väga kasulikud olla, nad

tunnevad hästi oma ümbrust ja võivad abiks olla tuletõrjele.

Omal ajal oldi Viinis ka sel arvamisel, nagu nüüd Tallinnas. Kuid ühe suure tulekahju tõttu Viini eeslinnas, kus alaline tuletõrje kohale sõites äraeksis ja seega tuli takistamata suureks paisus, muutusid vaated. Selles eeslinnas oli varemalt vabatahtlik tuletõrje, mis likvideeriti kui üleaarne. Kuid pärast nimetatud juhtumist uuendati ta tegevus.

Artiklis nimetakse muu seas paar korda Magdeburgi linna Saksamaal. Sellep. olgu öeldud, mida arwab Magdeburgi tuletõrje juhatus praeguse aja tulekustutamise abinõude kohta.

Oma ettekandes Saksamaa tuletõrje kongressil Breslaus juulis 1928. a. selatas Magdeburgi tulekustutamise direktor (Feuerlöschdirektor) Scholz, et tuletõrjeriistad peavad olema kõige pealt lihtsad töötamisel ja tarvitamisel, joatorudel olgu suletavad otsad, päästeabinõudest soovitas Flinkert'i päästeaparaati, valgustuseks — vahast fakilid (vahlundid), magneesium-fakleid, ja elektrilampe kuiva patareiga. Suitsumaskidest soovitas värskõhu ja hapniku aparate.

Lõpuks võiks veel tähendada käsi- ja mehaniliste pritside vahetõrje meil ja Saksamaal. Eestis on 77 mehanilist ja 880 käsipritsi ja Saksamaal 4185 mehanilist ja 52.475 käsipritsi. Seega on meil käsipritse natuke vähem kui 12 korda rohkem kui mehanilisi pritsi ja Saksamaal 12½ korda käsipritse rohkem kui mehanilisi. Järjekult vahetõrje peaaegu ühesugune.

Tuletõrje-näitus ja kongress Pariisis.

21. juunist — 7. juulini peetakse Pariisis tuletõrje näitus, kongress ja 28. juunil tuletõrje rahvusvahelise nõukogu asutamise koosolek.

Liidu juhatus sai kutse tuletõrje rahvusvahelise nõukogu asutamise koosolekust osavõtmiseks. Liidu juhatus otsustas pöörata Vabariigi valitsuse poole palvega: toetada esituse saatmist.

Välismaa kroonika.

Austria.

1033 korda

kutsuti Viini alalist tuletorjet veebruari jooksul appi, sellest arvust oli 658 väljasõitu tingitud pakasest (305 korral olid veetorud lõhkenud).

Igast sügavusest imev pump.

Nagu Austria tuletorjeasjanduse kuu-kiri teatab, olevat keegi Ludvig Hofstätter konstrueerinud n. n. kolbe-pumba, mis võimaldavat vee imemist senisest palju sügavamalt. Leiutise kohta olevat eriteadlased hea otsuse annud ja leiduril olevat praegu läbirääkimised käimas ühe ettevõttega oma kava realiseerimiseks.

Inglismaa.

Tulest tekitatud kahju.

Tuleõnnetuste läbi tekkinud kahjude kohta Inglismaal 1928 aastal toovad Inglise lehed teateid, mis aga lähevad lahku. Siiski ulatab kahju umbes 8 miljoni naelsterlingi peale (umbes 14¹/₂ miljardit senti).

Londoni tuletorje tegevust 1928 a.

iseloomustavad järgmised arvud: tule läbi tekitatud kahjud 473.970 naelsterlingit (862,5 miljonit senti). Tuletorjet kutsuti kohale 8.549 korda, millest 2.092 olid asjata ja 622 kuritahtlikku väljakutsed.

Eelmisel aastal need arvud olid 7.696, 1.977 ja 594. Aasta jooksul oli 31 raskemat tuleõnnetust, kus 72 inimest hukkus (eelmisel aastal 30 tulekahju 83 surmasaamisega).

Saksamaa.

Tuletorjejuhtide ettevalmistamine.

Hiljuti lõppesid Karlsruhe alalise tuletorje juures kursused juhtide ettevalmistamiseks vabatahtlikule tuletorjele. Et töö edukam ja tagajärjerikkam oleks, viibis ühenädalasel kursusel ainult 3—6 isikut. Ühenädalane kestvus on leitud küllalt lühikeseks, Kursuslased elasid pritsimajas ja võtsid väljasõitudest osa. Kursuse esimese nädala jooksul oli rohkesti huvitavaid suuri

tulekahjusid, milliste varemotel käisid ka järgmiste kursuste osavõtjad. Kursuste ülesandeks ei olnud ükski osavõtjate tutvumine teoreetiliselt ja praktiliselt kõigi abinõudega ja kustutusviisidega, vaid ka tuleohu ärahoidmise nõuete tundmaõppimine.

Badenis põleb kõige rohkem.

Kõlab võorastavana, kuid on ometi õige, et Baden tule läbi sünnitatud kahjude summa suuruse poolest Saksamaal esimesel kohal on, kuigi tema vabatahtlik tuletorje kõige paremini organiseeritud, õpetatud ja varustatud. Selle põhjuseks nimetatakse mitteküllaldase tähelepanu pööramist vastavate järevalveasutuste poolt tuleohtu ärahoidvate asjaolude peale. Läänud aastal hävitas tuli Rheinimaal ühes alevikus 40 maja, sest tuletorjel ei olnud kustutusvett küllaldaselt. Naised ja lapsed olevat pottidega vett kandnud. Kuid sellest õnnetusest ei olevat seni veel õpetust võetud. Tänavu oli jälle tulekahju, kuid õnneks hävines tules ainult 13 ehitust, sest tuli puhkes aleviku serval. Tuletorjele veekaevude ehitamine olevat kerge kõrge põhjavee tõttu.

Tuli pidutses pakase ajal.

Veebruaris olnud pakane põhjustas haruldaselt suure tulekahjude arvu — 434 eelmise aasta 201 vastu, sest siis oli veebruaris mõõdukas külm. Kahjusumma tõuseb 27.620.000 r.-marga (ligi 25 milj. krooni) peale, 1927 a. vaid 9¹/₂ milj. r.-m. Kõige suuremat hävitustööd tegi tuli tööstus- ja kaubandus ettevõtetes. Siin oli 144 suurttulekahju 15¹/₂ milj. r.-m. kahjuga (1927 a. ainult 67 t. ja 5 milj. r.-m.). Ka oli rohkesti tulekahjusid lossides, kirikutes, raudteel j.n.e. Veebruarikuu olnud kindlustuseltsidele kõige raskemaks viimase 10 a. jooksul. Siinjuures peab arvesse võtma, et osa kahjudest varanduse omanikkude kanda jääb, sest vara oli kindlustamata.

Kuid üldiselt näib tulekahjude arv kasvavad. Nii oli jaanuaris tänavu kahjusumma 12¹/₂, läinud a. 9 ja 1927. üle 7¹/₂ milj. r.-marga.

Olgu tähendatud, et Eestis viimase 4 a. kahju üldsumma on 10¹/₂ miljoni krooni.

Türgimaa.

Üle 500 hoone tulemeres. Kahju
4 1/2 miljoni krooni.

22. jaan. öösel tekkis Konstantinopolis Tatavla linnaosas, mis on eurooplaste linnaosa, tulikahju. Tuli sai alguse Kreeka kaupmehe maja vigasest suitsutorust. Et majaomanik salaviina põletaja oli, siis plahvatasid nüüd alkoholipudelid. Kõva kirdetuul kandis kiirelt tule teistele elumajadele ja ka mitmekordsele koolimajale ja jälle edasi puumajadele kuni Tolumbadschi Jokuschu'ni (Tuletõrje tänavani). Tule levimine oli selle tõttu võimalik, et tuletõrje õnnetuskohast kaugel asus. Viie a. eest oli selle linnaosa läheduses küll 2 tuletõrjet. Üks tuletõrje likvideeriti „kulude kokkuhoidmise mõttes“, teine — arsenali oma — nõrgenes samuti ja ei sõitnudgi enam oma piirkonnast kaugemale. Lume ja jääga võideldes jõudis lähem tuletõrje õnnetuskohale, kuid tema oli üksi jõuetu tulemerest jagu saama, mispärast enam kui tunni tee eemal asuv tuletõrje appi kutsuti. Tuletõrjel tuli võidelda erakorraliste raskustega: sagedane voolikute parandus, veemuretsemine lõpmatust kaugusest, mille tõttu veerõhk voolikus vähenes ja viimased täiesti jäätasid. Kuigi õõ selge oli, kaotas tuletõrje kitsaste tänavate ja mägise maastiku tõttu peagi ülevaate õnnetuse ulatusest ja tuli neelas järjest 2—3 -kordseid maju. Elanikud suutsid oma varast vähe päästa ja suurema osa sellestki päris tuli ometi. Rohkesti maju süttis suurest palavusest. Kuigi kõik naabruse tuletõrjed appi kutsuti ja politsei pea täies koosseisus abi andis, möllas tuli peatamatult ja oleks ettenägemata ulatuses kahju teinud, kui mitte tuul hommiku eel keeranud poleks. Nüüd ei olnud tulel enam „söödamaad“ ja ta kustutati varsti. 2000 elanikku, kes peavarjuta ja osalt poolalasti, võtsid heategevad organisatsioonid oma korraldusse. Politsei vangistas majaperemehe, kelle majast tuli algas, ühes selle üürnikuga ja 10 isikut, kelle hoolituse tõttu katastroof sarnase ulatuse omas. Tuli on laastanud ühe ruutkilo-

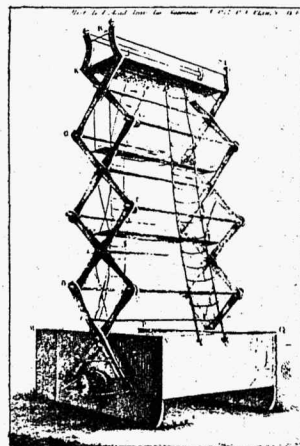
meetrilisel maa-alal ja hävitanud 500 elumaja, peale selle ärihooneid, tööstusi ja mitmeid ühiskondlikke maju j.n.e. Kahju kogusumma arvatakse umbes 4 1/2 miljoni E.-kroonile, sellest on vaevalt 10% kindlustatud.

Kindlustusseltsid on alustanud protsessi veevärgiga, sest veepuuduse tõttu tõusis kahju nii suureks. Politsei soovitab suurematel majadel tarvitusele võtta käsitulekustutajaid, kuna valitsus on Saksa ja Austria tuletõrjeilt palunud soovitada isikuid, kes lapsekingades oleva Türgi tuletõrje uuesti organiseeriks ja tehnilisele kõrgusele viiks. Samuti on valitsus linnadelt pärinud palju viimseid oma eelarvetega lähema 5 a. jooksul suudavad tuletõrje peale kulu- tada. Edasi on valitsusel kavatsusel kaugeleulatavad määrused ja korraldused tuleohu vastu võitlemiseks.

Mitmesugust.

Tuletõrjeredel 1777 aastast.

Esimene tuletõrjeredel, mille konstruktsioon tähelepanu äratas, on valmistatud Peterburis 1777 a. Rootsi luku-sepa Dahlgreeni poolt ja seda näitab meie pilt. See redel leidis kiirelt laialdast poolehoidu ja ta kohta tehti isegi pilkepilt. Nimelt olid 1781. a. moes väga laiad kübarad ja krinoliinid. Et aga maja ukсед liiga kitsad olid, siis ei pääsenud daam kuidagi majast välja muidu kui ainult palkoni kaudu. Daami mahaaitamiseks palkonilt olevat kavalier — nagu naljahambad kinnitavad — siis tuletõrjeredelit tarvitanud. Esimene vabalt seisev veetav redel ehitati Ber- nis 1802.

Tuletõrje Liidu ülesandel müüb :

Liidu- ja teenistusmärke, müsimärke,
mundrinõõpe, signaalpasunad, kiivrite
embleeme ja rosette, adjutandi paelu

Tartu Tuletõrje peamees A. Punga Tartus,

— Riia tän. 55, telef. 2-97. —

Liidu laos on saadaval :

K. ROSENBAUERI

väiksem mootorprits 12 hob.-jõulise mootoriga.

Kaalub 100 klgr. (6 pd.) Hind 2000 kr.

Suurem mootorprits 16 hob.-jõulise mootoriga.

Kaalub 130 klgr. (umb. 8 pd.) H. 2900 kr.

ja

„VIKTORIA“, „REKORD“,
MEYER-HAGEN ja MAGIRUSE
mootorpritsid.

Töötamise jõud on kõigil peaaegu ühtlane, ainult
Rosenbaueri ja „Viktoria“ pritsid on kaalult
kergemad ja hinnalt odavamad. Teised on raskemad
ja kallimad umbes 500 — 600 krooni tüki pealt.

Näha võib kõiki neid pritse Liidu laos
Tallinnas, Pikk tän. 43.

Telefon 5-79.

Hinnakiri

Ülerüklise tuletõrjeliidu laos olevate tuletõrjeabinõude kohta.

Lao asukoht: Tallinnas, Pikk t. 43. Telefoni nr. 5-79.

N I M E T U S	Hind kr.	N I M E T U S	Hind kr.
Adjutandi-paelad, suured . . . tk.	11.—	Signaal-pasunad, suured . . . tk.	5.25
Faklid, petroleumi, vasest . . . "	5.50	" " mitmes suuruses	1.50,
Haakredel . . . "	53.—	" " " " " " " "	180,4.50
Häire kell 16 kilogr. raske . . . "	40.—	" " " " " " " "	5.—
Hüdropult vasest . . . "	25. ja 36.—	" " " " " " " "	4.25
" " " " " " " " " " " "	12.50-60.—	Tulekahju teatamiskoha sildid . . . "	1.50
" " " " " " " " " " " "	2.50	Turva prits Nr. 4 (hüdropult) plek . . . "	38.—
Isoleer-tangid . . . "	4.25	Tärnid, pagunid, suured, kullat. . . "	—50
Karabiiner suur . . . "	2.50 ja 3.50	" " " " " " väikesed, hõbet. . . "	—35
" " " " " " " " " " " "	—90	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	—28
" " " " " " " " " " " "	60.—	Auto-märgid . . . . . "	—60
Karguprits . . . . . "	8.50,10,13.	Tõrvikud . . . . . "	—85
Küivrid meeskonnale . . . . . "	12.—	Veetorujuhe 2" vindiga ehk Storz . . . "	20.—
" " " " " " " " " " " "	17.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	20.—
" " " " " " " " " " " "	18.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	6.50
Küivri embleem . . . . . "	2.—	Voolikud-spiraal 38 mm (1 1/2) meet. . . "	7.50
" " " " " " " " " " " "	.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	8.—
Kirves, paraadi . . . . . "	20.—25.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	9.—
" " " " " " " " " " " "	3.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	12.—
" " " " " " " " " " " "	8.—10.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	15.—
Kirve-tupp nahast . . . . . "	2.25	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	18.—
" " " " " " " " " " " "	4.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	1.35
Kukla-kaitsed . . . . . "	2.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	1.60
Kummirõngad 2" . . . . . "	—20	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	1.75
" " " " " " " " " " " "	—25	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	1.90
" " " " " " " " " " " "	—35	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	2.10
Käesidemed juhatause liikmetele . . . "	20.—22.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	2.40
Lipuvarda kullatud otsad . . . . . "	20.—25.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	2.50
Mundri-nõõbid suured — kullatud . . . "	—10	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	2.75
" " " " " " " " " " " "	—8	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	3.00
" " " " " " " " " " " "	—8	Vooliku parand. nõõbid, vasest tk. . . "	—30
" " " " " " " " " " " "	—75	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	1.50
Rinnemärgid väiksed, kuld ja hõbe . . . "	1.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	—90
Liidu-märgid, hõbetatud, ... "	1.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	1.—
" " " " " " " " " " " "	1.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	1.10
Teenistus-märgid, kõik aastad . . . . . "	1.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	1.25
Hoolsus-märgid, I klassi rist . . . . . "	8.—	Vööd meeskonnale . . . . . tk.	4.25
" " " " " " " " " " " "	6.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	6.—
" " " " " " " " " " " "	6.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	10.—
" " " " " " " " " " " "	50.—	Vöö-riie . . . . . meeter	1.50
Medal, hõbe . . . . . "	4.50	Vöörõngad vask . . . . . tk.	3.75
" " " " " " " " " " " "	5.—	Ambrid-puldaniist . . . . . tk.	3.25
Mütsi-märgid, kullatud . . . . . "	—40	Ühend. vindiga 32 mm (1 1/4) . . . . . "	7.50
Nõõrid ronijatele . . . . . "	8.50	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	7.75
Nõõrredel 8 sülde . . . . . "	55.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	8.—
Pootshaagid . . . . . "	2.40—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	8.50
" " " " " " " " " " " "	6.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	8.—
Redelid 3-järgulised . . . . . "	65-180.—	" " " " " " " " " " " " " " " " " "	15.—
		" " " " " " " " " " " " " " " " " "	19.—

Ostu juures tuleb ettenäidata seltsi poolt väljaantud volitus, sest laost võõrastele ei müüda.